

28.6.2002

2320/4/00

Ratkaisija: Oikeusasiamies Riitta-Leena Paunio

Esittelijä: Notari Eeva-Maria Rosenstedt

VIIVÄSTYS TYÖTTÖMYYSTURVAHAKEMUKSEN KÄSITTELYSSÄ

1

KANTELU

Arvostelette 23.10.2000 eduskunnan oikeusasiamiehelle osoittamassanne kantelukirjoituksessa Kansaneläkelaitoksen --- toimiston menettelyä poikanne työttömyysturva-asiassa. Mielestänne --- toimiston olisi pitänyt myöntää pojallenne työmarkkinatuki siksi aikaa kunnes toimisto oli saanut käyttöönsä peruspäivärahan myöntämiseen tarvittavan viranomais selvityksen työssäoloehdon täyttymisestä. Katsotte poikanne täyttäneen oman selvitysvelvollisuutensa ja olleen näin oikeutettu työttömyysturvaan.

2

SELVITYS

Kirjoituksenne johdosta Kansaneläkelaitoksen terveys- ja toimeentuloturvaosasto antoi 11.6.2001 lausunnon, jonka liitteenä oli Lounais-Suomen aluekeskuksen 1.6.2001 antama lausunto ja --- toimiston 28.5.2001 antama selvitys. Terveys- ja toimeentuloturvaosasto on pyynnöstäni antanut lisäselvityksen 10.9.2001. Käytössäni on myös ollut tapausta koskevat asiakirjat Kansaneläkelaitoksen --- toimistosta.

Jäljennökset annetuista lausunnoista ja selvityksestä oheistetaan tiedoksenne.

3

RATKAISU

3.1

Tapahtumien kulku

Kansaneläkelaitoksen --- toimisto pyysi 16.10.2000 pojaltanne lisäselvitystä tämän 11.10.2000 saapuneeseen työttömyysturvahakemukseen työssäoloehdon täyttymisen selvittämiseksi. Poikanne toimitti 19.10.2000 selvityksen, josta ilmeni, että hän oli työskennellyt Englannissa. --- toimiston virkailija ilmoitti tuolloin hänelle, että Englannissa tehty työ voidaan hyväksyä työttömyyspäivärahan saamisen edellytyksenä olevaan työssäoloehtoon vain silloin, kun työ on näytetty toteen työskentelyvaltion viranomaisen antamalla lomakkeella E 301. --- toimisto lähetti lomakepyynnön Englantiin 19.10.2000.

Tiedustelitte 19.10.2000 --- toimistosta poikanne mahdollisuutta saada työmarkkinatukea siihen asti, kunnes lomake E301 on saapunut Englannista. --- toimiston virkailijan mukaan oikeutta työmarkkinatukeen ei voitu ratkaista ennen kuin työssäoloehdon täyttyminen oli selvitetty ja oikeus peruspäivärahaan oli ratkaistu.

Eduskunnan oikeusasiamiehelle 23.10.2000 osoittamanne kantelukirjoituksen johdosta Kansaneläkelaitoksen --- toimisto pyysi 8.11.2000 Kansaneläkelaitoksen Lounais-Suomen aluekeskukselta ohjetta siitä, voitiinko pojallenne myöntää työmarkkinatuki, kunnes lomake E 301 oli saapunut Englannista. Saamiensa ohjeiden mukaisesti --- toimisto myönsi 16.11.2000 antamallaan päätöksellä hänelle työmarkkinatuen 8.9.2000 alkaen.

Lounais-Suomen aluekeskuksesta 29.6.2001 saadun tiedon mukaan E301 lomake saapui --- toimistoon 21.6.2001.

3.2

Oikeusohjeet

Työttömyysturvalain (1541/1993) 13 §:n mukaan peruspäivärahaan on oikeus henkilöllä, joka täyttää työttömyysturvan saamisen yleisten edellytysten lisäksi työssäoloehdon. Lain 16 §:n mukaan työssäolo muussa EU/ETA-maassa voidaan tietyin edellytyksin rinnastaa Suomessa työskentelyyn arvioitaessa työssäoloehdon täyttymistä.

Työmarkkinatuesta annetun lain (1542/1993) 2 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan henkilöllä, joka ei täytä työttömyysturvalain 13 tai 16 §:ssä tarkoitettua työssäoloehto ja on taloudellisen tuen tarpeessa, on oikeus työmarkkinatukeen.

3.3

Kannanotto

Perustuslain 21 §:n 1 momentin mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivästystä lain mukaan toimivaltaisessa viranomaisessa. Asianmukainen käsittely edellyttää viranomaiselta muun ohella huolellisuutta ja joutuisuutta asioiden käsittelyssä.

Kansaneläkelaitoksen terveys- ja toimeentuloturvaosasto viittaa lausunnossaan 10.9.2001 Kelan pysyväisohjeisiin (Kelan etuusohjeet 3, luku Työmarkkinatuki, kohta 2.1.2 Muut edellytykset ja saamisen rajoitukset, s. 2) työmarkkinatuen myöntämisedellytyksistä. Ohjeissa on terveys- ja toimeentuloturvaosaston mukaan yksiselitteisesti todettu se peruslähtökohta, että henkilöllä, joka ei täytä työssäoloehto, on muiden edellytysten täytyessä oikeus työmarkkinatukeen. Erillistä ohjetta ei ole annettu siitä, miten toimistojen tulisi menetellä silloin kun työssäoloehdon täyttymistä ei voida lomakkeen E301 puutumisen tai viipymisen johdosta selvittää.

Käsitykseni mukaan viranomaisten ja kaikkien julkista tehtävää hoitavien ratkaisutoiminnan joutuisuus on yksilön oikeusturvan kannalta tärkeää. Poikanne työttömyysturvalain ja työmarkkinatukilain mukaisen etuusasian käsittely ei nähdäkseni tapahtunut asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä. Etuusasian asianmukainen hoitaminen olisi edellyttänyt, että Kansaneläkelaitoksen --- toimisto olisi Kansaneläkelaitoksen pysyväisohjeiden mukaisesti viipymättä käsitellyt hänen työttömyysturvahakemuksensa työmarkkinatuen osalta, koska työssäoloehdon täyttymistä ei voitu lomakkeen E301 viipymisestä johtuen näyttää toteen ja hakija oli taloudellisen tuen tarpeessa. --- toimiston tiedossa oli tuolloin, että lomakkeen E301 saanti saattaa kestää useita kuukausia ja aiheuttaa täten etuuden hakijalle toimeentulo-ongelmia. Työmarkkinatuki on työmarkkinatuesta annetun lain 1 §:n mukaisesti työttömälle työnhaun ja työvoimapolitiisten toimenpiteiden aikaisen toimeentulon turvaamiseksi tarkoitettu tuki.

Menettelyn moitittavuutta arvioidessani olen kuitenkin ottanut huomioon sen, että --- toimisto, saatuaan ratkaisuohteet Lounais-Suomen aluekeskukselta, antoi pojallenne työmarkkinatukipäätök-

sen 16.11.2000. Asia korjautui näin ollen kohtuullisessa ajassa. Lisäksi Kansaneläkelaitos on nyt kantelunne johdosta täydentänyt toimistoilleen antamia etuusohjeita (Kelan etuusohjeet 3, luku Peruspäiväraha, kohta 1.1.2 Työssäoloehto/Työssäolo ulkomailla, s. 7) asianmukaisen ja yhdenmukaisen menettelyn varmistamiseksi jatkossa.

Katson, että asiassa ei ole aihetta epäillä, että Kansaneläkelaitoksen --- toimisto olisi menetellyt muutoin lainvastaisesti tai jättänyt velvollisuutensa täyttämättä. Tapahtuneen johdosta kiinnitän Kansaneläkelaitoksen huomiota hyvän hallintotavan vaatimukseen sekä perustuslaissa jokaiselle turvattuun oikeuteen saada asiansa käsiteltyksi asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä. Tässä tarkoituksessa lähetän jäljennöksen tästä päätöksestä Kansaneläkelaitokseen. Asia ei anna aihetta enempään toimenpiteisiin.

Kirjoituksenne liitteet palautetaan ohessa.